

Onderwerp Plan van aanpak Omgevingswet

Steller Ronald Klaassen/Froukje Veenman

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 3678944

Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 5612748

Datum 13-04-2016

Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Op 22 maart heeft de Eerste Kamer ingestemd met de Omgevingswet. Deze wet beoogt een forse stelselherziening, waarin 26 wetten in één wet worden gebundeld en de huidige 120 Amvb's tot vier worden teruggebracht. Met dit nieuwe stelsel, dat naar verwachting in 2018 ingevoerd zal worden, krijgen zowel de gemeente als burgers meer vrijheden in het omgaan met de fysieke leefomgeving. Dit heeft forse gevolgen voor burgers, organisatie en politiek.

De invoering van de omgevingswet wet is veel meer dan een 'simpele' bundeling van wetten. Er wordt een meer integrale benadering voorgestaan en er komt meer ruimte voor initiatieven. Burgers en bedrijven hoeven voor fysieke aanpassingen in veel gevallen bijvoorbeeld geen vergunning meer aan te vragen. De gemeente gaat in een verplichte omgevingsvisie en omgevingsplan duidelijk maken waar burgers en bedrijven zich aan moeten houden en waar ze de ruimte krijgen.

Omgevingsvisie

In de omgevingsvisie leggen gemeenten hun integrale beleid voor de fysieke leefomgeving op de langere termijn vast. In de gemeente Groningen hebben we inmiddels een start gemaakt met deze omgevingsvisie: the Next City. The Next City gaat niet alleen over ruimtelijke ordening, maar ook over de economische en sociale ontwikkeling van de stad. Gezondheid wordt een zeer belangrijk item en thema's als integrale veiligheid en natuurlijke hulpbronnen krijgen ook meer aandacht. In 2016 voeren we in het kader van Next City het gesprek met de stad. In dat kader is uw raad betrokken via de werkgroep Next City. In 2017 zal de Omgevingsvisie formeel worden vastgesteld.

Omgevingsplan

De juridische vertaling en concretisering van de omgevingsvisie vindt plaats in het omgevingsplan. Dit omgevingsplan vervangt straks alle bestemmingsplannen, plus de geldende verordeningen die van toepassing zijn op de fysieke leefomgeving.

Onderwerpen als water, parkeren en welstand gaan op in dit omgevingsplan. Een omgevingsplan is dus meer dan een bestemmingsplan.

Aan welke vereisten een omgevingsplan moet voldoen wordt duidelijk als de consultatieversie van de AmvB's vanuit I&M beschikbaar komen. De streefdatum daarvoor is 1 juli 2016.

De omgevingswet vereist toegankelijke en transparante gegevens en digitaal gegevensbeheer: open data. Burgers en initiatiefnemers moeten digitaal direct kunnen beschikken over alle relevante informatie. Het opzetten/vernieuwen van deze digitale infrastructuur is een niet te onderschatten opgave, die veel tijd en organisatie zal gaan kosten.

Impactanalyse

Om de consequenties van de stelselherziening over de volle breedte in kaart te brengen is voor elke gemeente een impactanalyse noodzakelijk. Duidelijk is al wel dat er binnen gemeenten, ook in Groningen, een belangrijke herinrichting van de werkprocessen vereist is. De veranderende vergunningverlening (verschuiving van toetsen vooraf naar handhaven achteraf) zal, zeker in de begintijd, meer vragen en handavingsverzoeken van burgers opleveren, en een stijging van bezwaren veroorzaken. Dit zal meer capaciteit van onze organisatie vragen. Tegenover meer ruimte bieden aan initiatieven staat namelijk nog steeds een goede bescherming van een goed woon- en leefklimaat: 'high trust, high penalty'.

Bestuurlijke afwegingsruimte

Meer bestuurlijke afwegingsruimte is voor gemeenten een van de belangrijkste mogelijkheden om te kunnen blijven sturen. Gemeenten kunnen – in overleg met hun inwoners – per gebied bepalen welke kwaliteit gewenst is, bovenop de basisbeschermingsnormen vanuit het rijk. Dit kan bijvoorbeeld gaan over gezondheid, lucht- en waterkwaliteit, geluid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurbescherming. Voor de gemeente Groningen ligt het voor de hand dat bijvoorbeeld voor de binnenstad, maar ook voor het buitengebied meer eigen afwegingsruimte noodzakelijk is om de bestaande kwaliteiten te versterken of om grip te kunnen houden op ongewenste ontwikkelingen. Omwille van maatwerk overwegen we om met verschillende gebiedstypen en daarmee verband houdende afwegingsruimte te gaan werken.

Overgangstermijn

De VNG heeft afgedwongen bij het Rijk dat vanaf 2018 alle bestemmingsplannen formeel omgevingsplannen zullen worden. Omdat in een omgevingsplan meer vooraf afgewogen en geregeld moet worden, kunnen we echter niet volstaan met een "nietje erdoor". Er zal voor gemeenten waarschijnlijk een overgangstermijn komen waarbinnen de huidige bestemmingsplannen zullen moeten worden aangepast. Deze termijn zal bij de invoeringswet worden vastgesteld, maar is nu nog niet bekend.

Zaakgericht werken

De gemeente zal met de nieuwe wet niet meer zozeer de rol van toetser en ontwikkelaar, maar meer de rol van regisseur op zich nemen. Ook zal er met de nieuwe wet meer ruimte komen voor bestuurlijke afweging. Daarmee kan meer maatwerk voor burgers en bedrijven mogelijk worden gemaakt. Daar hoort digitaal zaakgericht werken, snelheid met spoedige antwoorden en een integrale benadering, een meedenkende houding en brede kennis bij. Ook aan het loket: een “ja, mits” houding in plaats van “nee, tenzij”. Maar ook: volkomen transparante, eenduidige afwegingen.

Digitalisering

Cruciaal bij de invoering van de Omgevingswet is de vergaande digitalisering. De digitale ondersteuning van de Omgevingswet moet ervoor zorgen dat alle informatie over de fysieke leefomgeving met één klik op de kaart te vinden is. In 2018 moet een deel van de informatie voor de digitale ondersteuning van de wet al op orde zijn: '1 digitaal loket'. In 2024 moet de digitale ondersteuning volledig zijn doorgevoerd.

Naast de technische aanpassingen verdienen vooral de interne werkprocessen aandacht: vergunningsaanvragen, voor ieder transparante integrale afwegingen, opslag data, het zaakgerichte werken en het ‘echte’ digitaliseren zelf. Door middel van een impactanalyse zal ook duidelijk worden wat er moet worden gerealiseerd qua inrichting van digitalisering van processen en de benodigde ICT voorzieningen per 2018, en wat nodig is voor de optimale situatie in 2024.

Aanpak

Het is gezien de grote opgave van groot belang om op tijd te beginnen met de voorbereidingen. Om de consequenties van de stelselherziening in kaart te brengen is voor elke gemeente een impactanalyse verplicht. Wij willen dan ook starten met het opstellen van deze impactanalyse. Daarnaast starten we met het inrichten van de organisatiestructuur voor de implementatie. De impactanalyse willen in 2016 hebben afgerond.

Financiën

Vanaf 2016 zullen we substantiële kosten moeten maken. In de begroting 2016 hebben we daarom al een aankondiging opgenomen. De kosten schatten we voor de jaarschijf 2016 en de eerste jaren daarna in op jaarlijks 450.000 euro. Een nadere toelichting op de werkzaamheden en de onderbouwing van de verwachte kosten vindt u in het bijgevoegde Plan van Aanpak.

Onze inzet is deze kosten van het Rijk vergoed te krijgen. Daarover worden door de VNG besprekingen gevoerd. Mochten deze niet (tijdig) tot succes leiden dan zullen wij u bij het bestemmingsvoorstel 2015 voorstellen middelen beschikbaar te stellen voor de kosten in 2016 voor de voorbereiding open implementatie van de omgevingswet. Bij de begroting 2017 zullen we deze kosten betrekken bij het opstellen van het meerjarenbeeld / meerjarenbegroting. Wanneer het Rijk aanvullende middelen beschikbaar stelt voor de voorbereiding en implementatie, kunnen deze worden verrekend met de algemene middelen.

Vervolg

Wij zullen uw raad de komende jaren nadrukkelijk betrekken bij de implementatie van de Omgevingswet in de gemeente Groningen. Wij verwachten in het najaar 2016, op basis van de impactanalyse, met u hierover nader van gedachten te kunnen wisselen, als vervolg op de informatieve bijeenkomst op 6 april.

We hopen u voor nu voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Peter den Oudsten', written over a horizontal line.

de burgemeester,
Peter den Oudsten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Peter Teesink', written over a horizontal line.

de secretaris,
Peter Teesink

Plan van aanpak implementatie omgevingswet

Versie: 5 april 2016

De Omgevingswet wordt gezien als een van de grootste stelselwijzigingen sinds de komst van de Grondwet. De Omgevingswet zal waarschijnlijk 31 december 2018 in werking treden. De invoering heeft grote gevolgen voor ons beleid maar ook voor onze processen rondom vergunningverlening, toetsing en handhaving. Daarnaast wordt van ons verwacht dat we 100% digitaal kunnen werken en dat alles digitaal beschikbaar en te gebruiken is. Wij zijn op dit moment nog niet voorbereid op de invoering van de Omgevingswet en daardoor lopen we risico's. Het grootste afbreukrisico is de digitaliseringsopgave. Het is van belang om zo spoedig mogelijk te starten met de voorbereidingen. Vanwege de concernbrede impact van deze stelselherziening ligt het in de lijn dat het GMT opdrachtgever is voor de implementatie. We stellen voor een implementatiemanager aan te stellen conform het advies van de VNG en een gemeentebrede projectgroep in te stellen. De benodigde middelen daarvoor schatten we op € 450.000 per jaar. Voor 2016 wordt dit bedrag ingebracht als voorstel bij het rekeningresultaat. Voor 2017 e.v. zal dit bedrag worden betrokken bij het opstellen van het meerjarenbeeld/meerjarenbegroting.

Achtergrond

1 juli 2015 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel 'Omgevingswet' (Ow) aangenomen. Deze wet beoogt een forse stelselherziening, waarin 26 wetten worden gebundeld en de huidige 120 Amvb's tot vier worden teruggebracht. Met dit nieuwe stelsel, dat in 2018 gereed moet zijn, krijgen zowel de gemeente als burgers meer vrijheden in het omgaan met de fysieke leefomgeving. Dit heeft forse gevolgen voor burgers, organisatie en politiek.

De invoering van de omgevingswet wet is veel meer dan een 'simpele' bundeling van wetten. Er wordt een meer integrale benadering voorgestaan en er komt nadrukkelijk meer ruimte voor initiatieven. Burgers en bedrijven hoeven voor fysieke aanpassingen in veel gevallen bijvoorbeeld geen vergunning meer aan te vragen. De gemeente gaat in een (verplichte) omgevingsvisie en omgevingsplannen duidelijk maken waar burgers en bedrijven zich aan moeten houden en waar ze de ruimte krijgen. Essentie is dat we deze afweging integraal en zorgvuldig onderbouwd zullen moeten beschrijven. Deze omgevingsplannen vervangt straks alle bestemmingsplannen, plus de geldende verordeningen die van toepassing zijn op de fysieke leefomgeving. Onderwerpen als water, parkeren en welstand verdwijnen als zelfstandige onderwerpen en gaan op in dit omgevingsplan. Tegelijkertijd gaan thema's als integrale veiligheid, gezondheid en bijvoorbeeld ook natuurlijke hulpbronnen hiervan expliciet onderdeel vormen. Een omgevingsplan is dus meer dan een bestemmingsplan.

Bovenstaande vereist een stevige integratieslag en afwegingskader, waarbij we kunnen ons steeds minder kunnen beroepen op nationale wetten; we zullen zelf moeten motiveren en afwegen, met differentiatie-mogelijkheden per gebied of gebiedstype (gebiedsgerichte benadering). De beoogde stelselherziening zal een enorme en gezamenlijke tijdsinvestering van alle relevante beleidsunits vergen van alle disciplines die raakvlakken hebben met de fysieke leefomgeving. Het gaat maar liefst over 33 relevante thema's/disciplines, zie bijlage 1).

De omgevingswet vereist toegankelijke en transparante gegevens en digitaal gegevensbeheer: open data. Burgers en initiatiefnemers moeten digitaal direct kunnen beschikken over alle relevante informatie. Het opzetten/vernieuwen van deze digitale infrastructuur is een niet te onderschatten opgave, die veel tijd en organisatie zal gaan kosten.

Kortom: Het meer integraal, regisserend en gebiedsgericht werken in de bovengenoemde stelselherziening heeft grote gevolgen voor de gemeentelijke organisatie én het bestuur. De impact op de gemeentelijke organisatie is zeer ingrijpend en vergelijkbaar met de herzieningen die plaatsvonden in het sociaal domein qua organisatie van de medewerkers, cultuurverandering en verschuiving van taken.

Gevolgen

Hieronder worden kort de belangrijkste gevolgen van de omgevingswet voor de gemeente Groningen op een rij gezet. Daarbij wel de kanttekening dat de we nog niet alles weten: de komende jaren zal steeds meer duidelijk worden.

Impactanalyse

Om de consequenties van de stelselherziening in kaart te brengen is voor elke gemeente een impactanalyse verplicht. Duidelijk is al wel dat er binnen gemeenten een belangrijke herinrichting van de werkprocessen vereist is. De veranderende vergunningverlening (verschuiving van toetsen vooraf naar handhaven achteraf) zal zeker in de begintijd meer vragen en handhavingsverzoeken van burgers opleveren, en een stijging van bezwaren veroorzaken. Dit zal meer capaciteit van ons vragen. Tegenover meer ruimte bieden aan initiatieven staat namelijk nog steeds een goede bescherming van een goed woon- en leefklimaat: *'high trust, high penalty'*. De verwachting is dat, zeker de eerste jaren, de handhavingsactiviteiten eerder meer zullen worden dan minder, terwijl onze inkomsten zullen achterblijven.

Leges

De toename van het aantal vergunningvrije bouwwerken uit de Omgevingswet, in combinatie met de privatisering van de kwaliteitsborging voor het bouwen, zorgen naar verwachting voor een sterke afname van de inkomsten uit bouwleges. Het aantal taken bij VTH zal zeker tot op de middellange termijn echter niet afnemen, maar de inzet zal verschuiven van toetsing naar de handhaving. De impact is zodanig dat zelfs de grondslag ter discussie kan komen te staan om leges te heffen. De VNG eist inmiddels een nadere onderbouwing van de financiële gevolgen voor gemeenten en nadere garanties voor de legesgrondslag.

De consequenties van vermindering van leges zijn groot:

- Inkomsten bouwleges 2015: 6,2 miljoen euro.
- Stel 80% van de huidige vergunningen wordt vergunningvrij/algemene regel: afname leges met 5 miljoen
- Stel 50% minder: afname leges met 3,1 miljoen
- Ter vergelijking: op het dieptepunt van de crisis -2014- bedroeg onze inkomsten bouwleges nog 4,7 miljoen

Mocht de grondslag voor leges daadwerkelijk ter discussie komen te staan zullen er landelijk alternatieven worden onderzocht, zoals bv. via het gemeentefonds. De vraag is dan hoe dit voor Groningen uitpakt. In de te maken impactanalyse zal dit beeld verder worden uitgewerkt, in samenhang met de uitkomsten van de landelijke discussie die via de VNG gevoerd wordt over de financiering. Via de VNG-commissie Ruimte en Wonen volgen we de discussie over de invoering van de omgevingswet op de voet.

Afwegen beleid

Het integrale karakter van de nieuwe instrumenten en de verruiming van de bestuurlijke afwegingsruimte maakt dat de omgevingswet de gehele gemeente raakt en niet alleen onder de portefeuille ruimtelijke ordening valt. Het fysieke beleid moet vooraf worden afgewogen met economisch, gezondheid, sociaal, veiligheidsbeleid, maar bijvoorbeeld ook water-, natuurbeschermt en duurzaamheid. Het raakt daarmee alle portefeuilles. De bedoeling van de Omgevingswet is dat er geen sectoraal omgevingsbeleid meer worden gemaakt.

De gemeente Groningen heeft veel eigen beleid, dat bovendien verspreid is over verschillende afdelingen. Daarmee wordt het formuleren van het integrale beleid en het integrale (gedifferentieerde) afwegingskader een opgave. We zullen moeten nadenken over hoe we ons bestaande beleid en verordeningen Omgevingswetproof moeten maken.

Bestuurlijke afwegingsruimte

Meer bestuurlijke afwegingsruimte is voor gemeenten een van de belangrijkste mogelijkheden om te kunnen blijven sturen. Gemeenten kunnen – in overleg met hun inwoners – per gebied bepalen welke kwaliteit gewenst is, bovenop de basisbeschermingsnormen vanuit het rijk. Dit kan bijvoorbeeld gaan over gezondheid, lucht- en waterkwaliteit, geluid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurbescherming. Voor de gemeente Groningen ligt het voor de hand dat bijvoorbeeld voor de binnenstad, maar ook voor het buitengebied meer eigen afwegingsruimte noodzakelijk is om de bestaande kwaliteiten te versterken of om grip te kunnen houden op ongewenste ontwikkelingen.

Omgevingsplannen

De VNG heeft afgedwongen bij het Rijk dat vanaf 2018 zullen alle bestemmingsplannen formeel omgevingsplannen worden. Omdat in een omgevingsplan meer vooraf afgewogen en geregeld moet worden, kunnen we echter niet volstaan met een “nietje erdoor”. Want op aspecten die niet in het Omgevingsplan zijn vastgelegd, kunnen we later in het vergunningproces geen invloed meer uitoefenen.

Er zal voor gemeenten waarschijnlijk een overgangstermijn komen waarbinnen de huidige bestemmingsplannen zullen moeten worden aangepast. Deze termijn zal bij de invoeringswet worden vastgesteld, maar is nu nog niet bekend. De verwachting is dat dit proces vergelijkbaar zal zijn met de invoering van de Wro in 2007 en de daarbij horende actualisatieoperatie.

Werkprocessen

De werkprocessen binnen verschillende domeinen van de gemeente zijn veelsoortig. Deze zullen goed en zorgvuldig op elkaar afgestemd moeten worden. Overigens kan dit laatste ook een kans

bieden, zowel inhoudelijk als organisatorisch. Bovendien zullen er ook discussies over het schrappen van beleid moeten worden gevoerd. Waar willen we extra ruimte creëren, waar willen we juist streng zijn. De politieke verhoudingen zullen hierbij ook een belangrijke rol spelen.

Regiofunctie

De gemeente Groningen vervult in het noorden een regiofunctie: wij hebben meer partners dan een gemiddelde gemeente. We hebben niet alleen met het rijk, de provincie, waterschappen en de omgevingsdienst te maken, maar ook met de Regiovisie en SNN-partners en de Veiligheidsregio. Omgevingsvisies en –plannen van onszelf, maar ook van andere gemeenten en provincies kunnen forse consequenties hebben voor onze positie.

Rol van de provincie

De Omgevingswet gaat uit van zoveel mogelijk taken op het laagste schaalniveau, dus bij de gemeente. Als er volgens de provincie een provinciaal belang in het geding is, dan moet de provincie dit vooraf en gemotiveerd aangeven in haar Omgevingsvisie. In de huidige provinciale Omgevingsvisie krijgen we al veel afwegingsruimte. We hebben goed en frequent afstemmingsoverleg met de provincie over de Omgevingsvisie.

Invoering basis- en kernregistratie

De Omgevingswet heeft consequenties voor onze kernregistraties. Ten eerste zullen al onze kernregistraties op elkaar moeten worden aangesloten. Nu zijn we alleen nog verantwoordelijk voor de BAG (basisadministratie gebouwen) en de BRO (Bodem Registratie Ondergrond). Vanaf 1-1-2017 wordt de gemeente bronhouder van 26 registraties (bv ook mijnbouw, water, milieu, archeologie).

Een tweede punt is dat de gemeente straks veel minder gegevens vooraf binnenkrijgt via het vergunningsproces. Zo is straks niet meer voor alle nieuwe objecten in het kader van de WOZ/OZB nog een vergunning vereist maar kan met algemene, vooraf afgewogen regels worden volstaan. Ook krijgen we onderzoeksgegevens (denk aan milieurapporten, bodemvervuiling) niet meer vooraf aangeleverd. Het wordt daarmee naar verwachting moeilijker om de kernregistraties up-to-date te houden en dat dit meer capaciteit gaat kosten. Hiervoor is landelijk momenteel een AmvB in voorbereiding.

Zaakgericht werken

De gemeente zal met de nieuwe wet niet meer zozeer de rol van toetser en ontwikkelaar, maar meer de rol van regisseur op zich nemen. Ook zal er met de nieuwe wet meer ruimte komen voor bestuurlijke afweging. Daarmee kan meer maatwerk voor burgers en bedrijven mogelijk worden gemaakt. Daar hoort digitaal zaakgericht werken, snelheid met spoedige antwoorden en een integrale benadering, een meedenkende houding en brede kennis bij, ook aan het loket: een "ja, mits" houding in plaats van "nee, tenzij". Maar ook: volkomen transparante, eenduidige afwegingen. Onze organisatie zal sneller moeten besluiten en integraler moeten werken, digitalisering zal moeten worden verbeterd en zaakgericht moeten worden. De nieuwe wet vereist een andere houding en gedrag.

Omgevingsdienst

Hierbij speelt in de kantlijn de discussie over de toekomst van de Omgevingsdienst Groningen. Daarvoor wordt dit jaar een businesscase uitgewerkt over de toekomstige positie van de gemeente Groningen in de Omgevingsdienst. Dit vereist nauwe afstemming.

Gebiedsdifferentiatie

Onder de Omgevingswet moeten gemeenten één omgevingsplan (met evt. deelplannen) opstellen voor de gehele gemeente. Dit integrale plan bevat de bestemmingsplannen, de beheersverordeningen en alle andere verordeningen voor de fysieke leefomgeving. Het omvat dus alle regels die gelden in een ontwikkelingsgebied en houdt rekening met alle sectoren van de fysieke leefomgeving. Daardoor ontstaat een samenhangend plan en kunnen belangen integraal worden afgewogen. Tegelijkertijd hebben we de mogelijkheid om te differentiëren naar gebiedstypologieën. Op deze wijze zouden we meer ruimte kunnen maken voor nieuwe initiatieven. Direct betrokkenen, bijvoorbeeld bedrijven, particulieren en burgers, hebben daardoor meer invloed op de inrichting van de ruimtelijke omgeving. Deze partijen zijn daarmee ook beter in de gelegenheid om aan de voorkant over de indeling van de ruimtelijke omgeving te participeren.

Van deze mogelijkheid zullen we ook gebruik maken omdat we daarmee ons inziens beter in staat zijn om in te spelen op de wensen en behoeften vanuit de betreffende gebieden: bewoners, ondernemers, partners en andere betrokkenen. We kunnen aldus gebiedsgericht maatwerk leveren. Dit sluit aan bij de intenties die dit college heeft uitgesproken in het Coalitieakkoord.

We zien differentiatiemogelijkheden voor wat betreft (indicatief):

- Woon- en bedrijvengebieden (differentiatie qua functionele ontwikkeling, gewenste omgevingskwaliteit).
- De omgang met onze dynamo's, waaronder de binnenstad en het Stationsgebied (zie ook structuurvisie Stad op Scherp en de actualisatie daarvan via The Next City).
- Specifieke ontmoetingsplekken. Denk daarbij aan stations, winkelcentra, schoolomgevingen, etc. (differentiatie qua omgevingskwaliteit, veiligheid, milieu-eisen).
- Hoofdinfrastructuur/directe omgeving versus woongebieden ("netwerken en domeinen")
- Specifieke ontwikkellocaties (deze zullen we benoemen in The Next City).

Digitalisering

Cruciaal bij de invoering van de Omgevingswet is de verregaande digitalisering. Om integrale besluitvorming in de Omgevingswet mogelijk te maken, moeten goede en samenhangende digitale processen beschikbaar zijn. De digitale ondersteuning van de Omgevingswet moet ervoor zorgen dat alle informatie over de fysieke leefomgeving met één klik op de kaart van Nederland te vinden is. De omgevingswet bepaalt dat de elektronische aanvraag voor vergunningen en meldingen wordt uitgebreid, wat nu in het Omgevingsloket Online (OLO) is opgenomen. De omgevingsdocumenten moeten digitaal beschikbaar worden gesteld (binnen de grenzen van WOB en privacy) op ruimtelijkeplannen.nl.

In 2018 wordt gestreefd naar '1 digitaal loket' waarbij een deel van de informatie voor de digitale ondersteuning van de wet op orde moet zijn. In 2024 moet alle informatie op orde zijn voor een

volledige digitale ondersteuning. De voordelen zijn: eenduidige informatie, versnelling in procedures, minder onderzoek bij aanvragen en meer kwaliteit en samenhang in gegevensvoorziening. De Omgevingswet voorziet verder in een centraal artikel waarmee beschikbaarheid kan worden voorgeschreven van alle gegevens uit de fysieke leefomgeving (zgn. "open data"). Voor bepaalde informatie is opname in een register wenselijk. Ook hiervoor biedt de omgevingswet een wettelijke grondslag.

De gemeente Groningen zal een forse slag moeten maken op het gebied van digitalisering. Om de invoering van de Omgevingswet te laten slagen, is het realiseren van de gevraagde digitale infrastructuur de belangrijkste randvoorwaarde én vormt het belangrijkste afbreukrisico.

Dit digitaliseringsproces zal zich over meerdere jaren uitstrekken en zal dus ook gefaseerd moeten plaatsvinden. Naast de technische aanpassingen verdienen vooral de interne werkprocessen aandacht: vergunningsaanvragen, voor ieder transparante integrale afwegingen, opslag data, het zaakgerichte werken en het 'echte' digitaliseren zelf.

Door middel van een impactanalyse zal duidelijk worden wat er moet worden gerealiseerd qua inrichting van digitalisering van processen en de benodigde ICT voorzieningen per 2018, en wat nodig is voor de optimale situatie in 2024.

Risico's

Er zijn twee verschillende soorten risico's te onderscheiden. 1. De risico's die de gemeente Groningen loopt als de implementatie van de wet niet slaagt, en 2. risico's die spelen bij implementatie.

Risico's als implementatie niet slaagt

- We voldoen dan niet aan wettelijke taken, eisen en procedures (vergunningverlening, handhaving)
- De stad verliest haar aantrekkelijkheid en de ruimtelijke kwaliteit gaat sterk achteruit
- De bestuurlijke afwegingsruimte wordt niet benut, waardoor veel 'uit handen wordt gegeven'
- We geven niet de gewenste ruimte aan initiatieven waardoor onze concurrentiepositie vermindert
- De ontwikkeling van de stad (woningbouw, bedrijventerrein) vertraagt
- Onze samenwerking met partners verslechtert
- We zullen achteraf meer fouten moeten repareren met hogere kosten en minder middelen
- Aan de verplichte digitale eisen kan niet worden voldaan

Risico's die spelen bij implementatie

- Het niet halen van de digitaliseringsopgave zorgt ervoor dat de implementatie niet slaagt
- Als we te laat zijn met implementatie, verliezen we in de omgevingsplannen onze sturingsmogelijkheden
- We zijn afhankelijk op bepaalde gebieden, zoals de ontwikkelingen op wetgevingsgebied (beschikbaarheid landelijke standaarden, de beschikbaarheid van 4 amvb, de invoeringswet). Dit kan voor vertragingen in de planning zorgen. Die moet daarom niet te 'star' zijn.
- Leges zullen wegvallen, maar taken verschuiven. Hoe dit te financieren
- Gemeenten gaan meer aangesproken worden op geschillen tussen burgers waar 'vergunningsvrij' al dan niet een rol zou spelen.

- Het beheren/verkrijgen van alle data zodat burgers transparant alle regelingen en onderzoeken moeten kunnen inzien is bijna onmogelijk

Ten Boer

We werken ook voor Ten Boer. Enerzijds zijn daar de reguliere werkprocessen, die wij nu ook al voor Ten Boer uitvoeren. Daarvan is het uitgangspunt dat deze een op een meeliften met de invoering van de Omgevingswet in de gemeente Groningen.

Anderzijds speelt de discussie over de Omgevingsvisie. In het kader van de herindelingsoperatie moet Ten Boer nu wettelijk eerst een eigen visie maken op het huidige grondgebied van de gemeente, vooral op de dorpen, voorzieningen etc. We zullen hier wel zoveel mogelijk op moeten anticiperen.

Advies

Hoewel het Rijk, het IPO, de Unie van waterschappen en de VNG op 1 juli het Bestuursakkoord implementatie Omgevingswet hebben ondertekend, is er op onderdelen nog veel onbekend. Het is gezien de grote opgave wel van groot belang om direct van start te gaan. Het voorstel is – conform aanbevelingen VNG- om een implementatiemanager aan te stellen. Via halfjaarplannen kunnen we concreet kijken welke werkzaamheden en aspecten dan worden aangepakt. Op deze manier kan er flexibel worden ingespeeld op de eisen van het moment.

De eerste module bevat het (laten) maken van de verplichte impactanalyse, en een goede analyse van de bestaande en benodigde digitale infrastructuur. Na elk half jaar wordt bekeken en vastgesteld wat in de volgende module moet komen. Op deze manier kunnen we vertragingen als gevolg van VNG-discussies met het rijk en andere partners opvangen en houden we de aanpak flexibel.

Kortom, niet wachten, wel aan de slag, maar met flexibele werkwijze.

Organisatiestructuur

We stellen voor om een implementatiemanager aan te stellen. Daarnaast hebben we een werkbudget nodig en zullen de interne uren moeten worden verrekend. Een kleine vergelijking met andere gemeenten leert dat gemeenten die al begonnen zijn zoals Haarlem, Leeuwarden en Zaanstad eveneens een implementatiemanager inzetten op dit moment.

De implementatiemanager moet over de gehele breedte van de gemeente kunnen opereren en moet dus direct door het GMT worden aangestuurd. Een frisse blik, voldoende afstand tot organisatie, maar tegelijkertijd wel kennis van gemeentelijke werkprocessen en van de Omgevingswet zijn cruciaal. Daarnaast is doorzettingsmacht een vereiste. Dit pleit voor een implementatiemanager van buiten de organisatie.

Financiën

Rond de begrotingsvoorbereiding voor het jaar 2016 was de uitkomst van de behandeling in de Tweede Kamer nog onzeker. Ondertussen heeft de Tweede Kamer ingestemd met de Omgevingswet en zullen we vanaf 2016 substantiële kosten moeten maken. In de begroting 2016 hebben we daarom al wel een aankondiging opgenomen.

Bij de discussie over het rekeningresultaat 2015 brengen we een bestemmingsvoorstel in voor voorbereiding op en implementatie van de omgevingswet, gericht op de inzet in de jaarschijf 2016. Bij de begroting 2017 zullen we deze kosten betrekken bij het opstellen van het meerjarenbeeld/ meerjarenbegroting. De kosten hiervoor schatten we voor de jaarschijf 2016 en de eerste jaren daarna in op jaarlijks 450.000 euro.

Deze inzet willen we concernbreed benaderen want de nieuwe omgevingswet blijft bepaald niet beperkt tot het fysiek-economische domein. Zo vormen bijvoorbeeld gezondheid, omgevingskwaliteit, maatschappelijke voorzieningen, evenementen en veiligheid in zijn volledige breedte belangrijke beleidsvelden. De nieuwe omgevingswet raakt de totale organisatie-ontwikkeling, het gaat tevens gepaard met een noodzakelijke cultuuromslag.

Behalve de benodigde interne capaciteit voor de voorbereiding en anticipatie op de nieuwe omgevingswet is een zorgvuldig implementatietraject noodzakelijk waarvoor inhuur van externe kennis vereist zal zijn. Daarnaast zullen we extern advies moeten vragen op velerlei gebied, waaronder ook met betrekking tot de digitalisering en informatievoorziening ("open data"). Tegelijkertijd hebben we te maken met een capaciteitsinzet van bepaalde afdelingen (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH), Juridisch advies) met een bekostigingsmethodiek waarvoor dekking moet worden gezocht.

Kostenindicatie 2016:

• Implementatie-manager	100.000 euro
• ondersteuning van de manager	50.000 euro
• Interne uren:	
○ Kosten VTH	50.000 euro
○ Kosten juridisch advies – BP	50.000 euro
○ Kosten breed-juridisch advies	50.000 euro
○ Kosten impactanalyse	50.000 euro
○ Onderzoek digitalisering	50.000 euro
○ Onvoorzien	<u>50.000 euro</u>
Totaal	450.000 euro

Tijdspad

Landelijk

2016: Jaar van verdieping en verbreding

- AmvB's, in beeld brengen consequentie werkprocessen. Impactanalyse, voorbereiden digitaliseringopgave, inrichten organisatie

2017: Vertaling resultaten 2016 in concreet implementatieplan

2018: Realisatie en verankering

Groningen

2016

6 april	Presentatie raad informierend
11 mei	Bespreking raadsce R&W o.b.v. raadsbrief met voorstel als bijlage
8 juni	Rekening raad
6 juli	Voorjaarsdebat

Mei/juni	Start voorbereiding impactanalyse Opbouw organisatie
1 juli	Consultatieversie AmvB's beschikbaar
September	Concept-impactanalyse gereed Voorbereiding financiën begroting 2017 en meerjarenbeeld
Oktober	Definitief impactanalyse

2017 e.v.

Halfjaarplannen afhankelijk van:

- resultaten impactanalyse
- invoeringswet (nader te bepalen)
- beschikbaarheid AmvB's
- voortgang en volgtijdelijkheid Rijk/VNG.
- deadline digitalisering
- Omgevingsvisie/plan: komt vermoedelijk wel deadline (vgl. actualisatie bp <10 jaar)

Waarborgen van de veiligheid

1. Externe veiligheid
2. Tunnelveiligheid
3. Sociale veiligheid
4. Brandveiligheid/bereikbaarheid/zelfredzaamheid
5. Radarverstoringgebieden

Beschermen van de gezondheid en voorkomen van hinder

6. Omgevingslawaai
7. Luchtkwaliteit
8. Geur
9. Licht
10. Trillingen
11. Bodemkwaliteit
12. Magneetvelden

Beschermen van landschappelijke of stedenbouwkundige waarden

13. Stedenbouw
14. Welstand
15. Archeologie
16. Cultureel erfgoed
17. Openbare ruimte

Natuurbescherming en natuurbeheer

18. Natuur

Duurzaamheid

19. Duurzaamheid
20. Natuurlijke hulpbronnen

Water

21. Stedelijk afvalwater
22. Grondwater
23. Oppervlaktewater
24. Hemelwater
25. Waterveiligheid

Programma

26. Wonen
27. Economie
28. Maatschappelijke voorzieningen
29. Militaire gebouwen
30. Evenementen

Infrastructuur

31. Functionele infrastructuur
32. Verkeer
33. Ondergrondse infrastructuur